

ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Վարդուիի Պապոյան

ՀՈԳԵԳԵՆԵՏԻԿԱՅԻ ԱՐԴԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ
(*ուսումնամեթոդական ուղեցույց*)

ԵՐԵՎԱՆ

Հեղինակային հրատարակություն

2015

ՀՏԴ 159.922(07)

ԳՄԴ 88 ց7

Պ235

*Հրատարակության է երաշխավորել
ԵՊՀ փիլիսոփայության և հոգեբանության
Ֆակուլտետի գիտական խորհուրդը*

Հեղինակ՝ հոգ. գիտ. թեկնածու, դոցենտ Վ. Ռ. Պապոյան

Պ235 Պապոյան Վ. Ռ. Հոգեգենետիկայի արդի խնդիրները:
Ուսումնամեթոդական ուղեցույց: Վ. Ռ. Պապոյան: - Եր. :
Հեղ. հրատ., 2015. – 36 էջ:

ՀՏԴ 159.922(07)

ԳՄԴ 88 ց7

ISBN 978-9939-0-1453-1

© Պապոյան Վ., 2015

Բ Ո Վ Ա Ն Ն Ա Կ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ	4
ԹԵՄԱ 1. Ներածություն	9
ԹԵՄԱ 2. Հոգեգենետիկան որպես դիֆերենցիալ հոգեբանության բնագավառ.....	10
ԹԵՄԱ 3. Աուտոսոմային սինդրոմներ (համախտանիշեր): Սեռական քրոմոսոմների համախտանիշեր: Քրոմոսոմային վերակառուցումներ.....	12
ԹԵՄԱ 4 Հոգեգենետիկայի հիմնական մեթոդները.....	13
ԹԵՄԱ 5. Ժառանգականություն և միջավայր.....	14
ԹԵՄԱ 6. Ընկալման գենետիկական վերահսկումը: Սենսորային ընդունակությունների հոգեգենետիկա.....	16
ԹԵՄԱ 7. Սեռային և գենդերային տարբերություններ: Կոնկորդանտություն.....	17
ԹԵՄԱ 8. Պոպուլյացիայի կառուցվածքը և գենետիկական գործընթացները.....	18
ԹԵՄԱ 9. Ինտելեկտուալ տարբերությունների գենետիկական հիմքը.....	19
ԹԵՄԱ 10. Անձնային առանձնահատկությունների գենետիկա.....	20
ԹԵՄԱ 11. Հակասոցիալական վարք: Ագրեսիվության գենետիկական հիմքերը.....	22
ԹԵՄԱ 12. Անոմալ վարքի գենետիկական հիմքը.....	23
ԹԵՄԱ 13. Օնոգենեզում հոգեկան խանգարումների գենետիկական հիմքը.....	24
ԹԵՄԱ 14. Գլխուղեղի օրգանական վնասվածքներ.....	26
ԹԵՄԱ 15. Քիմիական կախվածություն.....	27
ԹԵՄԱ 16. Ինքնավերահսկման խանգարում.....	29
Հիմնական և լրացուցիչ գրականություն	30

Ն Ե Ր Ա Ծ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

«Հոգեգենետիկայի արդի խնդիրները» առարկան դասավանդվում է Երևանի պետական համալսարանի փիլիսոփայության և հոգեբանության ֆակուլտետի «Անձի հոգեբանություն և անձնային խորհրդատվություն» հոգեբանության մագիստրոսական ծրագրի շրջանակներում՝ որպես հիմնական առարկա:

Հոգեգենետիկան միջբնագավառային գիտություն է, որը առնչվում է ինչպես գենետիկայի, այնպես էլ հոգեբանության հետ:

Ուսումնասիրության առարկան անձի անհատական տարբերությունների ձևավորման գործընթացում գենոտիպային և միջավայրի գործոնների դերի ուսումնասիրումն է: Հոգեգենետիկական հետազոտությունների հիմնական նպատակն է՝ հասկանալ անհատական տարբերությունների առաջացման պատճառները, որոնք պայմանավորած են ինչպես ժառանգական, այնպես էլ միջավայրի գործոններով: Որպես գիտություն այն ձևավորվել է XX-րդ դարի առաջին քառորդում և մինչ այժմ մնում է գիտությունների զարգացող բնագավառ:

«Հոգեգենետիկայի արդի խնդիրները» դասընթացի հիմնական նպատակն է ծանոթացնել ուսանողներին հոգեբանության հիմնարար բնագիտական բնագավառներից մեկին՝ վարքի գենետիկային: Ժամանակակից հոգեգենետիկայի (մարդու վարքի գենետիկա) մեթոդաբանության և փաստաբանության իմացությունը կնպաստի միջանձնային տարբերությունների ժառանգական և միջավայրային պատճառների նկատմամբ ուսանողների համարժեք աշխարհայացքի ձևավորմանը: Հոգեգենետիկայի միջոցով հնարավոր է բացատրել վարքի անհատական տարբերությունների նկատմամբ վերաբերմունքը, որի հետ հոգեբանը բախվում է իր աշխատանքային, պրակտիկ գործունեության ժամանակ: Յուրացնելով հոգեգենետիկայի մեթոդաբանությունը, հնարավոր է տալ փաստացի տվյալների ճիշտ մեկնաբանություն, որը մատուցվում է ժամանակակից հոգեգենետիկայի կողմից: Այն թույլ է տալիս հոգեգենետիկական հետազոտությունների արդյունքները

մեկնաբանել անձի հոգեֆիզիոլոգիական մակարդակից մինչև անձնային առանձնահատկություններ:

Դասընթացի խնդիրներն են.

1. Ձևավորել մարդու անհատականության վերաբերյալ ժառանգական և միջավայրային գործոնների անմիջական մասնակցության գիտական մոտեցում և մեկնաբանում:
2. Տիրապետել հոգեգենետիկայի մեթոդներին, ինչ կօգնի հետազայում գնահատել անհատական հոգեբանական տարբերությունները:
3. Ձևավորել պատկերացում անձի անհատական հատկանիշների վրա ժառանգականության և միջավայրի ներգործության մասին:
4. Կիրառել ցիտոգենետիկական սիմվոլիկաները և մեթոդները, որոնք կնպաստեն անհատների մոտ պաթոլոգիկ ռեակցիաների դուրսբերմանը:

«Հոգեգենետիկայի արդի խնդիրները» առարկայի գիտելիքների ստուգման ձևերն են՝ մասնակցություն դասերին՝ **2** միավոր, երկու ընթացիկ քննություն, որից մեկն անցկացվում է ուսանողի գրավոր աշխատանքի, իսկ մյուսը՝ բանավոր ներկայացման գնահատման հիման վրա, յուրաքանչյուրը գնահատվում է առավելագույն **4** միավոր: Եզրափակիչ քննությունը բանավոր է՝ **10** միավոր առավելագույն արժեքով: Հարցատոմսը պարունակում է 4մ հարց, յուրաքանչյուրը համապատասխանաբար **3, 3, 2, 2** միավոր: Միավորների քայլը **0.5**: Բացի այդ հաշվի է առնվում նաև ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքի հանձնարարականների կատարումը և էսսեի ներկայացումը: Առարկան մագիստրոսական ծրագրի շրջանակներում տրամադրում է **3** կրեդիտ:

**ՏԿՅԱԼ ԴԱՍՆՆԹԱՅԸ ԱՆՑՆԵԼՈՒՑ ՀԵՏՈ
ՈՒՍԱՆՈՂԸ ՊԵՏՔ Է**

Իմանա՝

- մարդու հոգեկանում կատարվող բարդ գործընթացների ժառանգական հիմքը և հոգեզնեետիկական դրսևորումները
- հոգեզնեետիկայի ժամանակակից մեթոդները
- ժամանակակից դիֆերենցիալ հոգեբանության և գենետիկայի դրույթները՝ հետազոտական արդյունքները մասնագիտորեն մեկնաբանելու նպատակով
- սերունդներում ժառանգական հատկանիշների փոխանցման հիմնական կանոնները
- ժառանգականության և միջավայրի դերի մասին անհատական տարբերությունների ձևավորման գործընթացը, հոգեզնեետիկական հետազոտությունների մեթոդաբանությունը, վարքի գենետիկայի ներկայիս վիճակը և զարգացման միտումները

Տիրապետի՝

- անհատական տարբերությունների ձևավորման գործընթացում ժառանգականության և միջավայրի դերի նշակաւության մասին
- հոգեզնեետիկ հետազոտությունների մեթոդաբանությանը և ստացված արդյունքները գրագետ մեկնաբանելու կարողությանը
- հոգեզնեետիկայի հիմնական մեթոդներին և գենոգրամայի կառուցման սկզբունքին
- տարբեր պաթոլոգիաների ուսումնասիրման տոհմաբանական մեթոդին
- ժառանգականության ուսումնասիրության երկվորյակների մեթոդին
- վարքի, հոգեկան տարբեր խանգարումների և հիվանդությունների առաջացման հնարավոր պատճառների
- վարքի գենետիկայի ներկայիս վիճակին և զարգացման հեռանկարներին՝ պայմանավորված մոլեկուլյար- գենետիկայի տեխնոլոգիաների ինտենսիվ զարգացմամբ

• հոգեկան հիվանդությունների ժառանգական դրսևորումներին:

Կարողանա՝

• ինքնուրույն վերլուծել ժառանգական և միջավայրի գործոնների ազդեցությունները մարդու վարքի վրա

• ինքնուրույն ծրագրել և իրականացնել հոգեգենետիկական հետազոտություններ

• կառուցել պրոբանդի գենոգրաման շարունակական (լոնգիթյուդ), երկարաժամկետ հետազոտությունների իրականացման շրջանակներում

• հետազոտական և տեսական վերլուծական աշխատանքներում գիտականորեն մեկնաբանել

• ինքնուրույն վերլուծել մարդու վարքը, պայմանավորված ժառանգական և միջավայրի գործոններով:

№	<i>Թեմաների անվանում</i>	<i>Դասախոս. 32ժ.</i>	<i>Ինքն. աշխ. 58ժ.</i>
1	Ներածություն	2	
2	Հոգեգենետիկական որպես դիֆերենցիալ հոգեբանության բնագավառ	2	3
3	Աուտոսոմային սինդրոմներ /համախտանիշեր/: Մեռական քրոմոսոմների համախտանիշեր: Քրոմոսոմային վերակառուցումներ	2	5
4.	Հոգեգենետիկայի հիմնական մեթոդները	2	3
5.	Ժառանգականություն և միջավայր	2	3
6.	Ընկալման գենետիկական վերահսկումը: Մենսոբային ընդունակությունների	2	5

	հոգեգենետիկա		
7.	Մեռային և գենդերային տարբերությունները: Կոնկորդանտություն	2	5
8.	Պոպուլյացիայի կառուցվածքը և գենետիկական գործընթացները	2	5
9.	Ինտելեկտուալ տարբերությունների գենետիկական հիմքը	2	4
10.	Անձնային առանձնահատկությունների գենետիկա	2	3
11.	Հակասոցիալական վարք: Ագրեսիվության գենետիկական հիմքերը	2	5
12.	Անոմալ վարքի գենետիկական հիմքը	2	5
13.	Օնոգենեզում հոգեկան խանգարումների գենետիկական հիմքը	2	3
14.	Գլխուղեղի օրգանական վնասվածքներ	2	3
15.	Քիմիական կախվածություն	2	3
16.	Ինքնավերահսկման խանգարում	2	3

ԹԵՄԱՏԻԿ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ԹԵՄԱ 1 Ներածություն (2 ժամ)

Ընդհանուր ակնարկ հոգեգենետիկայի արդի խնդիրների մասին: Գենային ինժեներիա: Էվոյուցիոն հոգեբանություն վարքը որպես էվոյուցիայի ֆունկցիա: Ժառանգականության հիմնական գենետիկական հասկացություններն ու օրինաչափությունները: Ժառանգականություն և փոփոխականություն: Սեռի գենետիկա: Անհատական հոգեբանական տարբերությունների գենետիկական հիմքը: Անհատական փոփոխությունների ուսումնասիրման մոտեցումները: Ցիտոպլազմատիկ ժառանգականություն: Հետերոզիգոտություն: Պոլիգեն հատկանիշների ժառանգում: Մարդու գենետիկա: Երեք հիմնական հարացույցների վերլուծությունը. «կենսաբանական և սոցիալական», «բնածին և ձեռքբերովի», «ժառանգական և միջավայրային»: Բնածին և ձեռքբերովի առանձնահատկությունների առանձնացում

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №57 Психогенетика. Учебник / И. В. Равич – Щербо, Т. М. Марютина, Е. Л. Григоренко. Под ред И. В. Равич- Щербо- М.: Аспект Пресс, 1999.-447с. (Введение в психогенетику с. 5-21)

Տե՛ս գրականության ցանկ №59 Психогенетика: учеб. пособие для студентов высш.мед.учеб.заведений / А. С. Лучинин–М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005.-158с.-(Конспекты лекций для медицинских вузов). (История развития дифференциальной психологии, с.11-17), (Развитие психогенетики в мировой науке, с.26-31.)

Տե՛ս գրականության ցանկ №37 Инге – Вечтомов С. Г. Генетика с основами селекции, М.: Высшая школа,1989. -591с. (Генетика человека -Гл.IV)

Տե՛ս գրականության ցանկ №29 Егоров М. С. Развитие как предмет психогенетики // Вопросы психологии.- 1992 .-№5-6.-с.5-15

Տե՛ս գրականության ցանկ №55 Палмер Дж, Палмер Л.
Эволюционная психология . Секреты поведения Homo sapiens.-
СПб.:ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2003.-384с. (с.22-26)

Ինքնուրույն աշխատանք
Սկզբնաղբյուրների ուսումնասիրում

1. Дженкинс М. 101 ключевая идея: Генетика.-М.:Фаир-Пресс, 2002.-240с.
2. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер, 2002. 700 с. (Предмет психологии. С. 10-37):
3. Медицинская генетика Учебник / Н. П. Бочков, А. Ю.Асанов, Н, А, Жученко и др.; Под ред.Н. П.Бочкова.-М.:Мастерство;Высшая школа, 2001-192с.
4. Штерн К. Основы генетики человека.-М.:ИЛ.,1965-687с.
5. Харпер П. Практическое медико-генетическое консультирование.- М.:Медицина,1984.-302с.

**ԹԵՄԱ 2 Հոգեգենետիկան որպես դիֆերենցիալ
հոգեբանության բնագավառ**

Հոգեգենետիկայի առարկան, պատմությունը: Հոգեգենետիկայի տեղը դիֆերենցիալ հոգեբանության համակարգում: Հիմնական գենետիկական հասկացություններ: Հոգեգենետիկայի կապը այլ գիտությունների հետ: Ֆենոտիպը որպես գենոտիպի և միջավայրի փոխհամագործակցության արդյունք: Անհատական տարբերությունները մարդու հոգեկանում: Ցիտոպլազմատիկ ժառանգականություն: Հոգեգենետիկայի ներկայիս վիճակն աշխարհում: Քրոմոսոմներ և գեներ: Օնթոգենեզում մի շարք անհատական առանձնահատկությունների կայուն պահպանումը (Բ.Տեպլով): Ռեակցիայի նորման՝ որպես միջոց մոդիֆիկացիոն փոփոխությունների սահմանները բնութագրելիս:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №57 Психогенетика. Учебник / И. В.Равич – Щербо, Т. М. Марютина, Е. Л. Григоренко. Под ред И. В. Равич- Щербо- М.: Аспект Пресс, 1999.-447с. (Исследование индивидуальных различий в психике человека. с.21-29, Развитие психогенетики в мировой и отечественной науке 29-52)

Տե՛ս գրականության ցանկ №59 Психогенетика: учеб. пособие для студентов высш.мед.учеб.заведений / А. С. Лучинин–М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005.-158с.-(Конспекты лекций для медицинских вузов). (История развития дифференциальной психологии, с.11-17), (Развитие психогенетики в мировой науке, с.26-36, Отечественные исследования в психогенетике. с.31-38)

Տե՛ս գրականության ցանկ №37 Инге – Вечтомов С. Г. Генетика с основами селекции, М.: Высшая школа,1989. -591с. (Генетика человека -Гл.IV)

Տե՛ս գրականության ցանկ №3 Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие.-СПб.:Питер,2007.-192с. (Глава 1. Введение в генетику человека. Основные генетические понятия, закономерности наследования с.6-28)

Տե՛ս գրականության ցանկ №9 Атраментова Л. А., Филиппова О. В. Введение в психогенетику М.,2004, с.93-105

Տե՛ս գրականության ցանկ №15 Бочков Н. П., «Генетические аспекты комплексного изучения человека», М.: 1989. с.143-155.

Ինքնուրույն աշխատանք

Սկզբնաղբյուրների ուսումնասիրում

1. Айала Ф., Кайгер Дж. Современная генетика: В 3-х т. Т.1 Пер. с англ.-М.:Мир, 1987.-295с.
2. Левит С. Г. Человек как генетический объект и изучение близнецов как метод антропогенетики // Медико-биологический журнал.1930. №4-5, с.273-287
3. Хомская Е. Д. и др. Нейропсихология индивидуальных различий. М.: Российское педагогическое агенство, 1997.- 281с.
4. Егоров М. С. Развитие как предмет психогенетики, Вопросы психологии 1992 №5-6

5. Фогель Ф., Матульский А. Генетика человека. 3-й том. – М.: Мир, 1990.- Практические аспекты генетики человека и биологическое будущее человечества.
6. Дубинин Н. П., Булаева К. Б. Сравнительно-популяционное исследование генетических основ индивидуально-психологических различий // Психологический журнал. 1984. №4. С.95-108

**ԹԵՄԱ 3 Աուտոսոմային սինդրոմներ(համախտանիշեր):
Մեռական քրոմոսոմների համախտանիշեր: Քրոմոսոմային
վերակառուցումներ**

Ցիտոգենետիկական սիմվոլիկա: Անեուպլոիդիա: Դաունի համախտանիշ (21-րդ քրոմոսոմի տրիսոմիա), Պատաուի համախտանիշ (13-րդ քրոմոսոմի տրիսոմիա), Էդվարդսի համախտանիշ (18-րդ քրոմոսոմի տրիսոմիա): Մոնոսոմիա ըստ X-քրոմոսոմի կամ Թյորների համախտանիշ (45, XO), Տրիսոմիա ըստ X-քրոմոսոմի (47, XXX): Կլայնֆելտերի համախտանիշ (47, XXУ): Ժակոբի համախտանիշ (47, XYУ): Քրոմոսոմային վերակառուցումներ. դելեցիա, տրանսլոկացիա, ինվերսիա: Գենոմային իմպրինթինգ: Էնգելմանի և Պրադեր-Վիլիի համախտանիշ, պայմանավորված 15-րդ քրոմոսոմով: Արերացիաներ ըստ X- քրոմոսոմի:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №59 Психогенетика: учеб. пособие для студентов высш.мед.учеб.заведений / А. С. Лучинин–М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005.-158с.-(Конспекты лекций для медицинских вузов). с.45-51

Տե՛ս գրականության ցանկ №37 Инге – Вечтомов С. Г. Генетика с основами селекции, М.: Высшая школа,1989. -591с. (Генетика человека -Гл.IV)

Տե՛ս ցրականության ցանկ №3 Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие.-СПб.:Питер,2007.-192с. (Глава 5. Генетика психических расстройств. с.69-84)

Տե՛ս ցրականության ցանկ №9 Атраментова Л. А., Филиппова О. В. Введение в психогенетику М.,2004, с.62-87

Ինքնուրույն աշխատանք

Մկզբնաղբյուրների ուսումնասիրում

1. Айала Ф., Кайгер Дж. Современная генетика: В 3-х т. Т.1 Пер. с англ.-М.:Мир, 1987.-295с.
2. Delabar J.M., Theophile D., Rahmani Z. et al. Molecular mapping of twenty-four features of Down syndrome on chromosome 21// Europ. J.Hum. Genet.-1993.-Vol.1-p.114-124
3. Fox S.I. Human Physiology.-Wm.C.Brown Publishers/McGrawHill,1996.-704p.
4. Ленц В. Медицинская генетика: Пер. с нем. – М.: Медицина, 1984. – 448с.
5. Тарантул В.З. Геном человека. Энциклопедия, написанная четырьмя буквами. – М.: Языки славянской культуры, 2003.-393с.

Թեմա 4 Հոգեգենետիկայի հիմնական մեթոդները

Պոպուլյացիոն մեթոդ: Տոհմաբանական մեթոդ, գենոգրամա: Երկվորյակային մեթոդ: Առանձնացված երկվորյակների մեթոդ: Որդեգրված երեխաների մեթոդ. մեթոդի սահմանափակությունները: Երկվորյակային ընտանիքների մեթոդ: Մոնոգիգոտ երկվորյակների մեթոդ: Հոգեգենետիկայի վիճակագրական մեթոդները:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №59 Психогенетика: учеб. пособие для студентов высш.мед.учеб.заведений / А. С. Лучинин-М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005.-158с.-(Конспекты лекций для медицинских вузов). с.86-87, 88-102.

Տե՛ս գրականության ցանկ №57 Психогенетика. Учебник / И. В.Равич – Щербо, Т. М. Марютина, Е. Л. Григоренко. Под ред И. В. Равич- Щербо- М.: Аспект Пресс, 1999.- с.159-211.

Տե՛ս գրականության ցանկ №3 Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие.-СПб.:Питер,2007.-192с. (Глава 3. Основные методы, применяемые в психогенетике человека. с.32-52).

Տե՛ս գրականության ցանկ №69 Тутунджян О. М. Проблема генезиса «развития личности» в трудах Рене Заззо. «Проблемы личности». Материалы симпозиума. Т.2, М.:-1970.

Ինքնուրույն աշխատանք

Սկզբնաղբյուրների ուսումնասիրում

1. Фогель Ф., Матульски А. Генетика человека. 3-й том. – М.: Мир, 1990.- Практическии аспекты генетики человека и биологическое будущее человечества.
2. Закс Л. Статистическое оценивание: Пер. с нем.-М.: Статистика, 1976.-598с.
3. Под ред. Федорова В.К. Генетическое поведение, АН СССР. 1969
4. Ананьев Б.Г. «Избранные психологические труды», т.1,М.:- 1980.
5. Анохин А.П., «Генетика, мозг и психика человека: тендеиции и перспективы исследований», М. 1988.
6. Атраментова Л.А., Филиппова О.В. Введение в психогенетику Учебное пособие. М.: Флинта. 2009, с.140-160

Թեմա 5. Ժառանգականություն և միջավայր

X – քրոմոսոմի ապասկտիվացում: Պոլիդակտիլիա: Մուլտիգործոնային հատկանիշներ: Հատկանիշի կառուցվածքը: Մայրական էֆֆեկտ: Բնածին արատներ. Տերատոգեններ (Թալիդոմիդային երեխաներ), ֆոկոմելիա, ակոհոլային համախտանիշ: Նիկոտինի, թմրանյութերի ազդեցությունը պտղի զարգացման վրա: Կարմրախտի հետևանքները հղիության առաջին եռամսյակում (տրիմեստեր): Մարդու վարքի փոփոխումը, կապված գլխուղեղի զործունեության հետ գենետիկական հետազոտությունների մեկնաբանում: Ֆունկցիոնալ ասիմետրիայի զարգացումը օնթոգենեզում:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №14 Блум Ф., Лейзерсон А., Хофстедтер Л. Мозг, разум , поведение: Пер с англ.- М.: «Мир», 1988.-248с.

Տե՛ս գրականության ցանկ №42 Крушинский, Полетаева И. И. Проблемы генетической психофизиологии человека // Вопросы психологии.-1979.- №4.- с. 170-173

Տե՛ս գրականության ցանկ №62 Роль среды и наследственности в формировании индивидуальности человека/ Под ред. И. В.Равич-Щербо. – М/: Педагогика, 1989.-335с.

Տե՛ս գրականության ցանկ №51 Марютина Т. М. Роль генотипа в изменчивостивызванных потенциалов человека на разных этапах онтогенеза // Журн. Высш. Нервн.деят. 1993 .№4

Տե՛ս գրականության ցանկ №59 Психогенетика: учеб. пособие для студентов высш.мед.учеб.заведений / А. С. Лучинин–М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005.-158с.-(Конспекты лекций для медицинских вузов) .с.149-153

Ինքնուրույն աշխատանք

Սկզբնաղբյուրների ուսումնասիրում

1. Корочкин Л. И., Михайлов А. Т. Введение в нейрогенетику.-М.: Наука, 2000.- 274с.

2. Малых С.Б. Исследования генетической детерминации ЭЭГ человека // Вопросы психологии. – 1997.- №6.-с.109-128
3. Крылов Д. Н. Роль наследственных факторов и факторов среды в изменчивости нейрофизиологических показателей в онтогенезе // Физиология человека. 1981. Т.7 №5. С. 536-561.
4. Левонтин Р. Человеческая индивидуальность: наследственность и среда. М., 1993
5. Психогенетика. Учебник / И. В.Равич – Щербо, Т. М. Марютина, Е. Л. Григоренко. Под ред И. В. Равич- Щербо- М.: Аспект Пресс, 1999.-447с. (Глава VI. С.122-159)
6. Бочков Н. П., «Генетические аспекты комплексного изучения человека», М.,1989,с.143-155.
7. Егоров М. С. Развитие как предмет психогенетики, Вопросы психологии 1992 №5-6
8. Пиаже «О генетической психологии». Л., 1971

Թեմա 6. Ընկալված գենետիկական վերահսկումը: Մենստրային ընդունակությունների հոգեգենետիկա

Տեսողություն: Լսողություն: Համային զգայություն: Հոտի ընկալում: Զգայարանների գենետիկական վերահսկումը: Տեսողության խանգարումներ. գլաուկոմա, աստիգմատիզմ, Տեսողական նյարդի խանգարում, հավկություն, կատարակտա, շրիկություն, պիգմենտային ռետինիտ, դալտոնիզմ: Լսողության խանգարման Աշերի համախտանիշ: Համի դոմինանտ և ռեցեսիվ զգայություն: Թեստերներ և ոչ թեստերներ:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №9 Атраментова Л. А., Филипцова О.В. Введение в психогенетику Учебное пособие. М.: Флинта. 2009, с282-305

Տե՛ս գրականության ցանկ №3 Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие.-СПб.:Питер, 2007.-с. 116-123

Տե՛ս գրականության ցանկ №38 Исайчев С. А. Генетические основы цветового зрения человека // Успехи современной генетики. М.: Наука, 1990. № 17.

Ինքնուրույն աշխատանք

Սկզբնաղբյուրների ուսումնասիրում

1. Эрман Л., Парсонс П. Генетика поведения и эволюция. М.: 1984. - с. 248
2. Бочков Н. П., «Генетические аспекты комплексного изучения человека», М., 1989, с.143-155.

Թեմա 7. Սեռային և գենդերային տարբերությունները: Կոնկորդանտություն

Սեռի քրոմոսոմային որոշումը (SRY): Սեռային տարբերակումներ և սեռական հորմոններ: Գենդերային տարբերությունների դրսևորումները կոգնիտիվ ընդունակություններում և անձնային հատկություններում: Միջավայրի դերը գենդերային տարբերություններում: Սեռադերային դիրքորոշումներ: Դ. Համերի հետազոտությունները մոնոգիգոտ երկվորյակների մոտ: Հիպերպլազիա: Սեռի քրոմոսոմային որոշումը: Գերմոֆրոդիտիզմ: Հոմոսեքսուալիզմ:

Չույզային և պրոբանդային կոնկորդանտություն: Միջավայրի ազդեցությունը կոնկորդանտության վրա:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №9 Атраментова Л. А., Филиппова О. В. Введение в психогенетику Учебное пособие. М.: Флинта. 2009, с. 180-182, с.187-209

Տե՛ս գրականության ցանկ №3 Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие.-СПб.:Питер, 2007.-с. 42, 44, 88-100

Տե՛ս գրականության ցանկ №87 Hamer D. H., Hu S., Magnuson V. L. et al. A Linkage Between DNA Markers on the X chromosome and Male Sexual Orientation // Science.-1993.- Vol.261.-p. 321-327

Ինքնուրույն աշխատանք

Սկզբնաղբյուրների ուսումնասիրում

1. Психогенетика: теория, методология, эксперимент. Малых С. Б. - М.: Эпидавр, 2004. — 414 с.
2. Ермаков В. А. Психогенетика. [Электронный ресурс]: учебное пособие / Ермаков В. А.-Электронные текстовые данные. М.:Евразийский институт. 2011.- 134с. Режим доступа :<http://www.iprbookshop.ru/11091>.- ЭБС “IPRbooks”
3. Halpern D. F. Sex differences and cognitive abilities.- Mahwah, NJ: Erlbaum, 2000
4. Rosman A., RTubel P. G. The tapestry of culture.- New York: Random House, 1989.-338h.
5. Raine M. Absence of Y Specific DNA Sequence in Two Siblings With 46XX Hermaphroditism // Archives of Disease in Childhood.- 1989.- Vol.64.-P.1185-1187

Թեմա 8. Պոպուլյացիայի կառուցվածքը և գենետիկական գործընթացները

Գեների դրեյֆ՝ Ռայթի էֆեկտ: Խարդի-Վայնբերգի բանաձևը: Պոպուլյացիաների (դանկերների պոպուլյացիա) բնորոշ ժառանգական հատկանիշները: Հենտինգտոնի խորեա: Բնական ընտրություն և մուտացիա: Ինբրիդինգ: Աուտբրիդինգ: Ամուսնական ասորտատիվություն:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №9 Атраментова Л. А., Филиппова О. В. Введение в психогенетику Учебное пособие. М.: Флинта. 2009, с.211-232

Տե՛ս գրականության ցանկ №3 Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие.-СПб.:Питер, 2007.-с. 23-27

Տե՛ս գրականության ցանկ №1 Айала Ф., Кайгер Дж. Современная генетика: В 3-х т. Т.2 Пер. с англ.-М.:Мир, 1988.-368с.

Տե՛ս գրականության ցանկ №57 Психогенетика. Учебник / И. В. Равич – Щербо, Т. М. Марютина, Е. Л. Григоренко. Под ред И. В. Равич- Щербо- М.: Аспект Пресс, 1999.-с 115-122

Ինքնուրույն աշխատանք

Մկզբնաղբյուրների ուսումնասիրում

1. Алтухов Ю. П. Генетические процессы в популяциях.- М.: Наука, 2003.-431с.
2. Айала Ф., Кайгер Дж. Современная генетика: В 3-х т. Т.3 Пер. с англ.-М.:Мир, 1988.-335с.
3. Дышловой В. Д., Пилявская С. М. Обучающие задачи по генетике человека и генетическим механизмам индивидуального и исторического развития.-Киев, 1988.-100с.
4. Психогенетика: учеб. пособие для студентов высш.мед.учеб.заведений / А. С. Лучинин–М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005.-158с.-(Конспекты лекций для медицинских вузов). с.72-80
5. Woolf C. M., Dukepo F. C. Hopi Indians, Inbreeding and Albinism // Science.-1969.Vol.164.-p.30-37
6. Wolanski N. Assortative mating in somatic traits and its consequences // Stud.Hum.Ecol.-1994.-Vol.11.-P.73-111.

Թեմա 9. Ինտելեկտուալ տարբերությունների գենետիկական հիմքը

Մոդելավորումը կենդանիների մոտ: Ինտելեկտի գենետիկական հետազոտությունները:

Ինտելեկտի (IQ) միջպոպուլյացիոն տարբերությունները: Վերբալ և ոչ վերբալ ինտելեկտ: Միջավայրի ազդեցությունը ինտելեկտի գործակցի վրա: Օժտվածության և տաղանդավորության լուսաբանումը հոգեգենետիկայի տեսանկյունից:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №9 Атраментова Л. А., Филиппова О. В. Введение в психогенетику Учебное пособие. М.: Флинта. 2009, с.305-324

Տե՛ս գրականության ցանկ №3 Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие.-СПб.:Питер, 2007.-с. 146-172

Տե՛ս գրականության ցանկ №2 Айзенк Г. Супертесты IQ.- М.:Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002.-208с.

Տե՛ս գրականության ցանկ №57 Психогенетика. Учебник / И. В.Равич – Щербо, Т. М. Марютина, Е. Л. Григоренко. Под ред И. В. Равич- Щербо- М.: Аспект Пресс, 1999.-с 115-122

Տե՛ս գրականության ցանկ №59 Психогенетика: учеб. пособие для студентов высш.мед.учеб.заведений / А. С. Лучинин–М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005.-158с.-(Конспекты лекций для медицинских вузов). с.126-132

Տե՛ս գրականության ցանկ №18 Воробьева Е. В. Современные психогенетические исследования интеллекта и теория мотивации достижений // Журнал прикладной психологии.- 2004.- № 3. - С. 53-60

Տե՛ս գրականության ցանկ №70 Фингелькурц Ан. А., Фингелькурц Ал.А. Межполушарная асимметрия мозга, интеллектуальная одаренность и близнецы // Вопросы психологии. – 2000. - № 5. – С.111-121.

Ինքնուրույն աշխատանք

Մկզբնաղբյուրների ուսումնասիրում

1. Гальтон Ф. Наследственность таланта.М.: 1996 . с.6,11,31,36-45,100-105,209-238-242.
2. Холодная М. А. Психология интеллекта: Парадоксы и исследования.М.: Томск, 2-е изд., перераб. и доп. — СПб.: Питер, 2002. — 272 с.
3. Эфроимсон В. П. Загадки гениальности.- М.:Знание, 1991.- 64с.
4. Говалло В. И. «Почему мы не похожи друг на друга»,М.,1994 , 192с.
5. Plomin R., DeFries J. C. Modern Genetics and Intelligence: Recent Data // Intelligence.1980.p.15-24

Թեմա 10. Անձնային առանձնահատկությունների գենետիկա

Անհատական առանձնահատկությունների գենետիկական հետազոտությունները (երկվորյակների մեթոդ): Դերմատոգլիֆիկա և անձ: Անձի մոլեկուլյար-գենետիկական հետազոտությունները: Մարդկանց բազմազանությունը և խառնվածքի առանձնահատկությունները: Խառնվածքի ուսումնասիրությունները երեխաների և մեծահասակների մոտ: ԴՆԹ-ի պոլիմորֆիզմ: Ֆարմակոլոգիական միջոցների հանդեպ տարբեր ռեակցիաների մեկնաբանումը հոգեգենետիկայի տեսանկյունից: Մասնագիտություն և ժառանգականություն:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №9 Атраментова Л. А., Филипцова О. В. Введение в психогенетику Учебное пособие. М.: Флинта. 2009, с. 239-276, 326-332

Տե՛ս գրականության ցանկ №3 Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие.-СПб.:Питер, 2007.-с. 130-131

Տե՛ս գրականության ցանկ №57 Психогенетика. Учебник / И. В.Равич – Щербо, Т.М. Марютина, Е. Л. Григоренко. Под ред И. В. Равич- Щербо- М.: Аспект Пресс, 1999.-с 238-250

Տե՛ս գրականության ցանկ №59 Психогенетика: учеб. пособие для студентов высш.мед.учеб.заведений / А. С. Лучинин–М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005.-158с.-(Конспекты лекций для медицинских вузов). с.133-136

Տե՛ս գրականության ցանկ №68 Трубников В. И., Алфимова М. В. Генные основы темперамента и личности // Вопросы психологии. 2000. № 2. С.128—140.

Տե՛ս գրականության ցանկ №17 Виленская Г. А., Сергиенко Е. А. Роль темперамента в развитии регуляции поведения в раннем возрасте // Психологический журнал. – 2001. - Т.22. - № 3. - С.68-85.

Ինքնուրույն աշխատանք
Մկզբնաղբյուրների ուսումնասիրում

1. Гладкова Е. В. Кожные узоры кисти и стопы обезьян и человека.- М.: 1966.-151с.
2. Фогель Ф., Матульский А. Генетика человека. В 3-хт. Т.3: Пер с англ.-М.: Мир, 1990.-366с.
3. Егорова М. С. Исследование темперамента в возрастной генетике поведения // Малых С. (ред.) Генетика поведения: количественный анализ психологических и психофизиологических признаков в онтогенезе. М., 1995. с.59-71
4. Егорова М. С, Зырянова Н. М., Пьянкова С. Д., Возрастные изменения генотип-средовых соотношений в показателях интеллекта // Малых С. (ред.) Генетика поведения: количественный анализ психологических и психофизиологических признаков в онтогенезе. М., 1995
5. Егорова М.С. Генетика поведения: психологический аспект. М.: Socio Logos, 1995.
6. Lerer B., Macciardi F., Pharmacogenetics of antidepressant and mood stabilizing drugs: a review of candidate-gene studies and future research directions // Int. J. Neuropsychopharmacol.- 2002/- Vol. 5, N3. – p. 255-275
7. Wolf C.R., Smith G., Smith R.L. Science, medicine and future: Pharmacogenetics // BMJ.-2000.-Vol. 320, N 8.-p/987-990

Թեմա 11. Հակասոցիալական վարք: Ազդեսիվության գենետիկական հիմքերը:

Հանցագործ վարքի ուսումնասիրումը երկվորյակային մեթոդի օգնությամբ: Հակասոցիալական վարքի գենետիկական լուսաբանումը: Ժառանգականության և միջավայրային գործոնների մասնակցությունը հակասոցիալական վարքի դրսևորումներում: Ազդեսիվության գենետիկական հիմքը: Գենային մուտացիաներով պայմանավորված ազդեսիվության բարձրացումը: Քրոնիկ ֆիզիկական ազդեսիվություն, պայմանավորված 3 գործոններով.

անհատական առանձնահատկություններ, ֆիզիկական և սոցիալական գործոններ:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №9 Атраментова Л. А., Филиппова О. В. Введение в психогенетику Учебное пособие. М.: Флинта. 2009, с.334-343

Տե՛ս գրականության ցանկ №57 Психогенетика. Учебник / И. В.Равич – Щербо, Т.М. Марютина, Е. Л. Григоренко. Под ред И.В. Равич- Щербо- М.: Аспект Пресс, 1999.-с 211-238

Տե՛ս գրականության ցանկ №23 Голомб Б. А. Существует ли связь между низким уровнем холестерина и агрессивностью? /Б. А. Голомб // Международный журнал мед. практики. – 1999. – № 9. – С.42-50

Տե՛ս գրականության ցանկ №61 Рогаев, Е. И. Генетические подходы в исследовании функций мозга и психических заболеваний / Е. И. Рогаев // Вестник Российской академии наук. - 2010. - Т.80. - №5. - С. 488-497

Տե՛ս գրականության ցանկ №5 Алфимова М. В., Трубников В .И. Психогенетика агрессивности // Вопросы психологии. 2000. № 6.

Ինքնուրույն աշխատանք

Մկզբնաղբյուրների ուսումնասիրում

1. Ложкин А. И. Психология личности агрессивно-насильственного преступника / А. И. Ложкин. –Екатеринбург: Изд-во УРЮИ МВД России, 2002. – 249 с.
2. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности / Э. Фромм. – М., 1994. – 306 с.
3. Бэрон Р. Агрессия / Р. Бэрон, Д. Ричардсон. – СПб. : Питер, 2000. – 351 с.
4. Карсон Р., Батчер Дж., Минека С. Анормальная психология. – СПб. – 2004. - С. 1008-1009
5. Бартол К. Психология криминального поведения. – СПб., 2004. - С. 173

Թեմա 12. Անոմալ վարքի գենետիկական հիմքը

Հոգեկան հիվանդությունների գենետիկական բնույթը: Հոգեկան հիվանդությունների առաջացման վարկածները: Մարդու նյարդային և հոգեկան հիվանդությունների դերատոզլիֆիկ մարկերները: Տրամադրության խանգարումներ: Բիպոլյար համախտանիշ: Ունիպոլյար , կամ դեպրեսիվ համախտանիշ: Շիզոֆրենիա:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №9 Атраментова Л. А., Филиппова О. В. Введение в психогенетику Учебное пособие. М.: Флинта. 2009, с.345-363

Տե՛ս գրականության ցանկ №3 Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие.-СПб.:Питер, 2007.-с. 23,64,86-90.

Տե՛ս գրականության ցանկ №22 Голимбет В. Е. Генетика шизофрении // Журнал неврологии и психиатрии им.С. С. Корсакова. - 2003. - №3. - С.58-67.

Տե՛ս գրականության ցանկ №26 Дженкинс М. 101ключевая идея : Генетика.- М.:Фаир-Пресс, 2002.-240с.

Ինքնուրույն աշխատանք

Մկրբնադրյունների ուսումնասիրում

1. Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие.-СПб.:Питер, 2007.-с. 130-131
2. Светлов Р. С.. Генетика и здоровье. – СПб.: ИД «Весь», 2004.
3. Rhee S.H., Waldman I.D. Genetic and environmental influences on antisocial behavior: a meta-analysis of twin and adoption studies // Psychol. Bull.-2002.-Vol.128.-p.490-529
4. Coon H., Hoff M., Holik J. et al. Analysis of chromosome 18DNA markers in multiplex pedigrees with manic depression // Biological Psychiatry.- 1996. Vol.39.-p.689-696
5. CrowerR.R., Namboodiri K.K., Ashby H.B., Elston R.C., Segregation analysis and linkage analysis of a large kindred of unipolar depression // Neuropsychobiology. – 1981.- Vol. 7.- p.20-25.

Թեմա 13. Օնտոգենեզում հոգեկան խանգարումների գենետիկական հիմքը

Առուտիզմ: Առուտիզմի առաջացման պատճառները՝ սոցիալ-մշակութային, կենսաբանական, հոգեբանական և գենետիկական գործոնները: Ուսուցանման և խոսքային զարգացման խանգարումները: Կակազի ժառանգական հիմքը: Տուրետի համախտանիշ: Դիսլեքսիա: Հիպերակտիվություն և ուշադրության դեֆիցիտ:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №9 Атраментова Л. А., Филиппова О. В. Введение в психогенетику Учебное пособие. М.: Флинта. 2009, с.363-372

Տե՛ս գրականության ցանկ №3 Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие.-СПб.:Питер, 2007.-с. 79-82,160.

Տե՛ս գրականության ցանկ №60 Равич-Щербо И. В. Психогенетика: Учеб. для студентов вузов, обучающихся по специальности и направлению "Психология"/ И. В. Равич-Щербо, Т. М. Марютина, Е. Л. Григоренко; Под ред. И. В. Равич-Щербо.-М.: Аспект Пресс, 2000.-447 с. (Учеб. для вузов).

Տե՛ս գրականության ցանկ №26 Дженкинс М. 101ключевая идея : Генетика.- М.:Фаир-Пресс, 2002.-240с.

Ինքնուրույն աշխատանք Մկրբնադրյունների ուսումնասիրում

1. Бадалян Л. О., Заваденко Н. Н., Успенская Т. Ю. Синдромы дефицита внимания у детей // Обозрение психиатрии и медицинской психологии. 1993. № 3. С. 74-90.
2. Горбачевская Н. Л. и др. Электроэнцефалографическое исследование детской гиперактивности // Физиология человека. 1996. Т. 22. № 5. С. 49-55.
3. Заваденко Н. Н., Петрухин А. С., Соловьев О. И. Минимальные мозговые дисфункции у детей. - М., 1997.

4. Заваденко Н. Н., Успенская Т.Ю., Суворонова Н. Ю. Диагностика и лечение синдрома дефицита внимания у детей // Журнал неврологии и психиатрии. 1997. № 1. С. 57 - 61.
5. Скворцов И. А., Башина В. М., Нефедова И. В. Лечение атипичного аутизма при синдроме Мартина — Белл // Журн. невролог, и психиатр. — 1998. — Т. 98, вып. 10. — С. 17-21.
6. Скворцов И. А., Башина Е. М., Ройтман Г. В. Применение метода Скворцова — Осипенко в лечении синдрома аутизма при детском церебральном параличе и генетически обусловленной умственной отсталости (синдром Мартина — Белл) // Исцеление: Альманах. — Вып. 3. — М., 1997. — С. 125-132.
7. Akesson H., Wahlstrom J. et al. Rett syndrome: potential gene sources — phenotypical variability // *din. Genet.* — 1995. — Vol. 48. — P. 169-172.
8. Akesson H. et al. Rett syndrome, classical and atypical: genealogical support for common origin // *Journal of medical genetics.* — 1996. — Vol. 33, № 9. — P. 764-766.

Թեմա 14. Գլխուղեղի օրգանական վնասվածքներ:

Ալցհեյմերի հիվանդության նկարագիրը և փուլերը: Ալցհեյմերի հիվանդության ժառանգական պայմանավորվածությունը: Ալցհեյմերի հիվանդության տեսակները ըստ МКБ-10-ի: Յրված սկլերոզ: Պարկինսոնի հիվանդություն: Պարկինսոնի հիվանդության տիպերը. Պարկինսոնի իդեոպատիկ հիվանդություն, սիմպտոմատիկ պարկինսոնիզմ, հիվանդություն, որն ուղեկցվում է ԿՆՀ-ի դեգեներատիվ հիվանդությամբ: Պարկինսոնի հիվանդության վաղ և որոշ ձևերը: Էպիլեպսիա: Ֆելինգի հիվանդություն կամ ֆենիլկետոնուրիա: Տեյա-Սաքսի հիվանդություն:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №9 Атраментова Л. А., Филиппова О. В. Введение в психогенетику Учебное пособие. М.: Флинта. 2009, с.363-372

Տե՛ս գրականության ցանկ №3 Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие.-СПб.:Питер, 2007.-с. 79-82,160.

Տե՛ս գրականության ցանկ №60 Равич-Щербо И. В. Психогенетика: Учеб. для студентов вузов, обучающихся по специальности и направлению "Психология"/ И. В. Равич-Щербо, Т. М. Марютина, Е. Л. Григоренко; Под ред. И .В. Равич-Щербо.-М.: Аспект Пресс, 2000.-447 с. (Учеб. для вузов).

Տե՛ս գրականության ցանկ №26 Дженкинс М. 101ключевая идея : Генетика.- М.:Фаир-Пресс, 2002.-240с.

Ինքնուրույն աշխատանք

Մկզբնաղբյուրների ուսումնասիրում

1. Корочкин Л. И., Михайлов А. Т.. Введение в нейрогенетику. – М.: Наука, 2000.
2. Курчанов Н. А.. Генетика человека с основами общей генетики. – СПб.: Спецлит, 2006.
3. Ю. Г. Каминский, Е. А. Косенко «Популярно и не очень о болезни Альцгеймера» Либроком, 2009 г., 136 стр.
4. Билл Грант «Старческое слабоумие. Болезнь Альцгеймера и другие формы.» Alzheimer’s Disease. A Carer’s Guide Серия: Советы врача Норинг, 2003 г., 80 стр

Թեմա 15. Քիմիական կախվածություն

Ալկոհոլիզմի գենետիկա: Նարկոմանիայի գենետիկա: Ալկոհոլիզմի և նարկոմանիայի տեսական մոդելները: Արտաքին միջավայրի գործոնները, որպես նարկոմանիայի և ալկոհոլիզմի նախահիմք: Քիմիական կախվածություններից առաջացած մուտացիաները: Ուղեղի նեյրոքիմիական մակարդակը: Ծխախոտից կախվածության գենետիկա:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №9 Атраментова Л. А ., Филиппова О. В. Введение в психогенетику Учебное пособие. М.: Флинта. 2009, с.363-372

Տե՛ս գրականության ցանկ №3 Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие.-СПб.:Питер, 2007.-с. 66,110-112

Տե՛ս գրականության ցանկ №60 Равич-Щербо И. В. Психогенетика: Учеб. для студентов вузов, обучающихся по специальности и направлению "Психология"/ И. В. Равич-Щербо, Т. М. Марютина, Е. Л. Григоренко; Под ред. И. В. Равич-Щербо.-М.: Аспект Пресс, 2000.-447 с. (Учеб. для вузов).

Տե՛ս գրականության ցանկ №26 Дженкинс М. 101ключевая идея : Генетика.- М.:Фаир-Пресс, 2002.-240с.

Ինքնուրույն աշխատանք

Մկզբնաղբյուրների ուսումնասիրում

1. Маринчева, Г. С. Умственная отсталость при наследственных болезнях /Г.С.Маринчева.- М.: 1988.
2. Гутман Б. Генетика / Б. Гутман.- М.: Академия, 2004.-448 с.
3. Айала, Ф., Кайгер, Дж. Современная генетика: в 3-х томах / Ф.Айла.- М.: Высшая школа.- 1988.- 3 т.
4. Наследственные синдромы и медико-генетическое консультирование / С. И. Козлов.- М.: Мир.-1986.
5. Мутовин, Г. Р. Основы клинической генетики / Г. Р. Мутовин.- М.: Высш.шк., 2001г.- 210 с.
6. Асанов, А. Ю. Основы генетики / А. Ю.Асанов.- М.: Академия, 2003.- 216 с.
7. Шевченко, В. А. Генетика человека / В. А.Шевченко.- М., 2002.-240 с.
8. Propping P., Kruger J., Mark N. Genetik Disposition to Alcoholism.An EEG Study of Alcoholics and Their Relatives //Human Genetics.1981. Vol. 50 . p. 51-59

Թեմա 16. Ինքնավերահսկման խանգարում

Հեմիֆինգ (մոլեխար): Մնվելու խանգարում: Անորեքսիա: Նյարդային անորեքսիա: Բուլիմիա: Նյարդային բուլիմիա: Մոնոզիգոտ երկվորյակների մոտ սննդային վարքի ուսումնասիրությունները: Սննդային վարքի խանգարման հոգեբանական և սոցիալ հոգեբանական պատճառները:

Գրականությունից օգտվելու ուղեցույց

Տե՛ս գրականության ցանկ №9 Атраментова Л. А., Филиппова О .В. Введение в психогенетику Учебное пособие. М.: Флинта. 2009, с.363-372

Տե՛ս գրականության ցանկ №3 Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие.-СПб.:Питер, 2007.-с. 79-82,160.

Տե՛ս գրականության ցանկ №60 Равич-Щербо И. В. Психогенетика: Учеб. для студентов вузов, обучающихся по специальности и направлению "Психология"/ И. В. Равич-Щербо, Т. М. Марютина, Е. Л. Григоренко; Под ред. И. В. Равич-Щербо.-М.: Аспект Пресс, 2000.-447 с. (Учеб. для вузов).

Տե՛ս գրականության ցանկ №26 Дженкинс М. 101ключевая идея : Генетика.- М.:Фаир-Пресс, 2002.-240с.

Ինքնուրույն աշխատանք

Սկզբնաղբյուրների ուսումնասիրում

1. Афонькин С. Ю. Секреты наследственности человека. С.-Пб.: Корона, 2002. 352 с.
2. Харпер П. Практическое медико-генетическое консультирование. М.: Медицина, 1984. 302 с.

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ԼՐԱՑՈՒՑԻՉ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Айала Ф., Кайгер Дж. Современная генетика: В 3-х т. Т.3 Пер. с англ.-М.:Мир, 1988.-335с.
2. Айзенк Г. Супертесты IQ.- М.:Изд-во ЭКСМО-Пресс, 2002.-208с.
3. Александрова А. А. Психогенетика: Учебное пособие. -СПб.:Питер, 2007.-с. 116-123
4. Алтухов Ю. П. Генетические процессы в популяциях.- М.: Наука, 2003.-431с.
5. Алфимова М. В., Трубников В. И. Психогенетика агрессивности // Вопросы психологии. 2000. № 6.
6. Ананьев Б. Г. «Избранные психологические труды», т.1,М.:- 1980.
7. Анохин А. П., «Генетика,мозг и психика человека: тендеиции и перспективы исследований», М. 1988.
8. Асанов, А. Ю. Основы генетики / А.Ю.Асанов.- М.:, Академия, 2003.- 216 с.
9. Атраментова Л. А., Филиппова О. В. Введение в психогенетику Учебное пособие. М.: Флинта. 2009
10. Афонькин С. Ю. Секреты наследственности человека. С.-Пб.: Корона, 2002. 352 с.
11. Бадалян Л. О., Заваденко Н. Н., Успенская Т. Ю. Синдромы дефицита внимания у детей //Обозрение психиатрии и медицинской психологии. 1993. № 3. С. 74-90.
12. Бартол К. Психология криминального поведения. – СПб., 2004. - С. 173
13. Билл Грант «Старческое слабоумие. Болезнь Альцгеймера и другие формы.» Alzheimer’s Disease. A Carer’s Guide Серия: Советы врача Норинт, 2003 г., 80 стр
14. Блум Ф., Лейзерсон А., Хофстедтер Л. Мозг, разум , поведение: Пер с англ.- М.: «Мир», 1988.-248с.
15. Бочков Н. П., «Генетические аспекты комплексного изучения человека», М.: 1989
16. Бэрн Р. Агрессия / Р. Бэрн, Д. Ричардсон. – СПб. : Питер, 2000. – 351 с.
17. Виленская Г. А., Сергиенко Е. А. Роль темперамента в развитии регуляции поведения в раннем возрасте // Психологический журнал. – 2001. - Т.22. - № 3. - С.68-85.

18. Воробьева Е. В. Современные психогенетические исследования интеллекта и теория мотивации достижений // Журнал прикладной психологии.- 2004.- № 3. - С. 53-60
19. Гальтон Ф. Наследственность таланта. М.: 1996 . с.6,11,31,36-45,100-105,209-238-242.
20. Гладкова Е. В. Кожные узоры кисти и стопы обезьян и человека.- М.: 1966.-151с.
21. Говалло В. И. «Почему мы не похожи друг на друга», М., 1994 , 192с.
22. Голимбет В. Е. Генетика шизофрении // Журнал неврологии и психиатрии им.С.С. Корсакова. - 2003. - №3. - С.58-67.
23. Голомб Б. А. Существует ли связь между низким уровнем холестерина и агрессивностью? /Б. А. Голомб // Международный журнал мед. практики. – 1999. – № 9. – С.42-50
24. Горбачевская Н. Л. и др. Электроэнцефалографическое исследование детской гиперактивности // Физиология человека. 1996. Т. 22. № 5. С. 49-55.
25. Гутман Б. Генетика / Б.Гутман.- М.: Академия, 2004.-448 с.
26. Дженкинс М. 101 ключевая идея: Генетика.-М.:Файр-Пресс, 2002.-240с.
27. Дубинин Н. П., Булаева К. Б. Сравнительно-популяционное исследование генетических основ индивидуально-психологических различий // Психологический журнал. 1984. №4. С.95-108
28. Дышловой В. Д., Пилявская С. М. Обучающие задачи по генетике человека и генетическим механизмам индивидуального и исторического развития.-Киев, 1988.-100с.
29. Егоров М. С. Развитие как предмет психогенетики // Вопросы психологии.- 1992 .-№5-6.-с.5-15
30. Егорова М. С, Зырянова Н. М., Пьянкова С. Д., Возрастные изменения генотип-средовых соотношений в показателях интеллекта // Малых С. (ред.) Генетика поведения: количественный анализ психологических и психофизиологических признаков в онтогенезе. М., 1995
31. Егорова М. С. Исследование темперамента в возрастной генетике поведения // Малых С. (ред.) Генетика поведения: количественный анализ психологических и психофизиологических признаков в онтогенезе. М., 1995. с.59-71

32. Егорова М.С. Генетика поведения: психологический аспект. М.: Socio Logos, 1995.
33. Ермаков В. А. Психогенетика. [Электронный ресурс]: учебное пособие / Ермаков В.А.-Электронные текстовые данные. М.:Евразийский институт. 2011.- 134с. Режим доступа :<http://www.iprbookshop.ru/11091>.- ЭБС “IPRbooks”
34. Заваденко Н. Н., Петрухин А. С., Соловьев О. И. Минимальные мозговые дисфункции у детей. - М., 1997.
35. Заваденко Н. Н., Успенская Т. Ю., Суворинова Н. Ю. Диагностика и лечение синдрома дефицита внимания у детей // Журнал неврологии и психиатрии. 1997. № 1. С. 57 - 61.
36. Закс Л. Статистическое оценивание: Пер. с нем.-М.: Статистика, 1976.-598с.
37. Инге – Вечтомов С. Г. Генетика с основами селекции, М.: Высшая школа,1989. -591с.
38. Исаячев С. А. Генетические основы цветового зрения человека // Успехи современной генетики. М.: Наука, 1990. № 17.
39. Каминский Ю. Г. , Косенко Е. А. «Популярно и не очень о болезни Альцгеймера» Либроком, 2009 г., 136 стр.
40. Карсон Р., Батчер Дж., Минека С. Анормальная психология. – СПб. – 2004. - С. 1008-1009
41. Корочкин Л. И., Михайлов А.Т . Введение в нейрогенетику.-М.: Наука, 2000.- 274с.
42. Крушинский, Полетаева И.И. Проблемы генетической психофизиологии человека // Вопросы психологии.-1979.- №4.- с. 170-173
43. Крылов Д. Н. Роль наследственных факторов и факторов среды в изменчивости нейрофизиологических показателей в онтогенезе // Физиология человека. 1981. Т.7 №5. С. 536-561.
44. Курчанов Н. А.. Генетика человека с основами общей генетики. – СПб.: Спецлит, 2006.
45. Левит С. Г. Человек как генетический объект и изучение близнецов как метод антропогенетики // Медико-биологический журнал.1930. №4-5, с.273-287
46. Левонтин Р. Человеческая индивидуальность: наследственность и среда. М., 1993
47. Ленц В. Медицинская генетика: Пер. с нем. – М.: Медицина, 1984. – 448с.

48. Ложкин А. И. Психология личности агрессивного преступника / А. И. Ложкин. – Екатеринбург: Изд-во УРЮИ МВД России, 2002. – 249 с.
49. Малых С. Б. Исследования генетической детерминации ЭЭГ человека // Вопросы психологии. – 1997.- №6.-с.109-128
50. Маринчева, Г. С. Умственная отсталость при наследственных болезнях / Г. С.Маринчева.- М.: 1988.
51. Марютина Т. М. Роль генотипа в изменчивостивызванных потенциалов человек на разных этапах онтогенеза // Журн. Высш. Нервн.деят. 1993 .№4
52. Медицинская генетика Учебник / Н. П. Бочков, А. Ю.Асанов, Н,А, Жученко и др.; Под ред.Н. П.Бочкова.-М.:Мастерство;Высшая школа, 2001-192с.
53. Мутовин, Г. Р. Основы клинической генетики / Г. Р. Мутовин.- М.: Высш.шк., 2001г.- 210 с.
54. Наследственные синдромы и медико-генетическое консультирование / С. И. Козлов.- М.: Мир.-1986.
55. Палмер Дж, Палмер Л.Эволюционная психология . Секреты поведения Homo sapiens.-СПб.:ПРАЙМ-ЕВРОЗНАК, 2003.-384с. (с.22-26)
56. Пиаже «О генетической психологии». Л., 1971. Под ред. Федорова В.К. Генетическое поведение, АН СССР. 1969
57. Психогенетика. Учебник / И. В.Равич – Щербо, Т. М. Марютина, Е. Л. Григоренко. Под ред И. В. Равич- Щербо- М.: Аспект Пресс, 1999.-447с.
58. Психогенетика: теория, методология, эксперимент. Малых С. Б. — М.: Эпидавр, 2004. 414 с.
59. Психогенетика: учеб. пособие для студентов высш.мед.учеб.заведений / А. С. Лучинин–М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2005.-158с.-(Конспекты лекций для медицинских вузов). (История развития дифференциальной психологии, с.11-17), (Развитие психогенетики в мировой науке, с.26-31.)

60. Равич-Щербо И.В. . Психогенетика: Учеб. для студентов вузов, обучающихся по специальности и направлению "Психология"/ И. В. Равич-Щербо, Т. М. Марютина, Е. Л. Григоренко; Под ред. И. В. Равич-Щербо.-М.: Аспект Пресс, 2000.-447 с. (Учеб. для вузов).
61. Рогаев, Е. И. Генетические подходы в исследовании функций мозга и психических заболеваний / Е. И. Рогаев // Вестник Российской академии наук. - 2010. - Т.80. - №5. - С. 488-497
62. Роль среды и наследственности в формировании индивидуальности человека/ Под ред. И.В.Равич-Щербо. – М.: Педагогика, 1989.-335с.
63. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. – СПб.: Питер, 2002. 700 с. (Предмет психологии. С. 10-37):
64. Светлов Р. С.. Генетика и здоровье. – СПб.: ИД «Весь», 2004.
65. Сковрцов И. А., Башина В. М., Нефедова И. В. Лечение атипичного аутизма при синдроме Мартина — Белл // Журн. невролог, и психиатр. — 1998. — Т. 98, вып. 10. — С. 17-21.
66. Сковрцов И. А., Башина ЕМ., Ройтман Г. В. Применение метода Сковрцова — Осипенко в лечении синдрома аутизма при детском церебральном параличе и генетически обусловленной умственной отсталости (синдром Мартина — Белл) // Исцеление: Альманах. — Вып. 3. — М., 1997. — С. 125-132.
67. Тарантул В. З. Геном человека. Энциклопедия, написанная четырьмя буквами. – М.: Языки славянской культуры, 2003.-393с.
68. Трубников В. И., Алфимова М. В. Генные основы темперамента и личности // Вопросы психологии. 2000. № 2. С.128—140.
69. Тутунджян О. М. Проблема генезиса «развития личности» в трудах Рене Зазо. «Проблемы личности». Материалы симпозиума. Т.2, М.:-1970.
70. Фингелькурц Ан. А., Фингелькурц Ал. А. Межполушарная асимметрия мозга, интеллектуальная одаренность и близнецы // Вопросы психологии. – 2000. - № 5. – С.111-121.
71. Фогель Ф., Матульски А. Генетика человека. В 3-хт. Т.3: Пер с англ.-М.: Мир, 1990.-366с.
72. Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности / Э. Фромм. – М., 1994. – 306 с.
73. Харпер П. Практическое медико-генетическое консультирование. М.: Медицина, 1984.-302с.

74. Холодная М. А. Психология интеллекта: Парадоксы и исследования. М.: Томск, 2-е изд., перераб. и доп. — СПб.: Питер, 2002. — 272 с.
75. Хомская Е. Д. и др. Нейропсихология индивидуальных различий. М.: Российское педагогическое агенство, 1997.- 281с.
76. Шевченко, В. А. Генетика человека / В.А.Шевченко.- М., 2002.-240 с.
77. Штерн К. Основы генетики человека.-М.:ИЛ.,1965-687с.
78. Эрман Л., Парсонс П. Генетика поведения и эволюция. М.:1984.- с.248
79. Эфроимсон В. П. Загадки гениальности.- М.:Знание, 1991.- 64с.
80. Akesson H. et al. Rett syndrome, classical and atypical: genealogical support for common origin // Journal of medical genetics. — 1996. — Vol. 33, № 9. — P. 764-766.
81. Akesson H., Wahlstrom J. et al. Rett syndrome: potential gene sources — phenotypical variability // din. Genet. — 1995. — Vol. 48. — P. 169-172.
82. Coon H., Hoff M., Holik J. et al. Analysis of chromosome 18DNA markers in multiplex pedigrees with manic depression // Biological Psychiatry.- 1996. Vol.39.-p.689-696
83. Crower R. R., Namboodiri K. K., Ashby H. B., Elston R. C., Segregation analysis and linkage analysis of a large kindred of unipolar depression // Neuropsychobiology. – 1981.- Vol. 7.- p.20-25.
84. Delabar J. M., Theophile D., Rahmani Z. et al. Molecular mapping of twenty-four features of Down syndrome on chromosome 21// Europ. J.Hum. Genet.-1993.-Vol.1-p.114-124
85. Fox S.I. Human Physiology.-Wm.C.Brown Publishers/McGrawHill,1996.-704p.
86. Halpern D.F. Sex differences and cognitive abilities.- Mahwah, NJ: Erlbaum, 2000
87. Hamer D.H., Hu S., Magnuson V.L. et al. A Linkage Between DNA Markers on the X chromosome and Male Sexual Orientation // Science.-1993.- Vol.261.-p. 321-327
88. Lerer B., Macciardi F., Pharmacogenetics of antidepressant and mood stabilizing drugs: a review of candidate-gene studies and future research directions // Int. J. Neuropsychopharmacol.- 2002/- Vol. 5, N3. – p. 255-275

89. Plomin R., DeFries J.C. Modern Genetics and Intelligence: Recent Data // *Intelligence*.1980.p.15-24
90. Propping P., Kruger J., Mark N. Genetik Disposition to Alcoholism.An EEG Study of Alcoholics and Their Relatives //*Human Genetics*.1981. Vol. 50 . p. 51-59
91. Raine M. Absence of Y Specific DNA Sequence in Two Siblings With 46XX Hermaphroditism // *Archives of Disease in Childhood*.- 1989.- Vol.64.-P.1185-1187
92. Rhee S. H., Waldman I. D. Genetic and environmental influences on antisocial behavior: a meta-analysis of twin and adoption studies // *Psychol. Bull.*-2002.-Vol.128.-p.490-529
93. Rosman A., RTubel P. G. The tapestry of culture.- New York: Random House, 1989.-338h.
94. Wolanski N. Assortative mating in somatic traits and its consequences // *Stud.Hum.Ecol.*-1994.-Vol.11.-P.73-111.
95. Wolf C. R., Smith G., Smith R. L. Science, medicine and future: Pharmacjgenetics // *BMJ*.-2000.-Vol. 320, N 8.-p/987-990
96. Woolf C. M., Dukepoo F. C. Hopi Indians, Inbreeding and Albinism // *Science*.-1969.Vol.164.-p.30-37

ՎԱՐԴՈՒՀԻ ՊԱՊՈՅԱՆ

Ուսումնամեթոդական ուղեցույց

ՀՈԳԵԳԵՆԵՏԻԿԱՅԻ ԱՐԴԻ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Հեղինակային հրատարակություն